

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 10 maja 2017 r. *

Odesłanie prejudycjalne — Urzędnik Unii Europejskiej — Regulamin pracowniczy — Obowiązkowa przynależność do systemu zabezpieczenia społecznego instytucji Unii Europejskiej — Dochody z nieruchomości uzyskiwane w państwie członkowskim — Podleganie na mocy prawa państwa członkowskiego obowiązkowi zapłaty powszechnych składek na zabezpieczenie społeczne, opłaty socjalnej i składek uzupełniających — Udział w finansowaniu systemu zabezpieczenia społecznego tego państwa członkowskiego

W sprawie C-690/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez cour administrative d'appel de Douai (apelacyjny sąd administracyjny w Douai, Francja) postanowieniem z dnia 14 grudnia 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 21 grudnia 2015 r., w postępowaniu:

Wenceslas de Lobkowicz

przeciwko

Ministre des Finances et des Comptes publics,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, A. Tizzano, wiceprezes, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, M. Berger i A. Prechal, prezesi izb, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, E. Jarašiūnas, C.G. Fernlund i F. Biltgen (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 18 października 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu W. de Lobkowicza przez G. Hannotina, avocat,

— w imieniu rządu francuskiego przez G. de Bergues'a, D. Colasa, R. Coesme'a oraz D. Segoina, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: francuski.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez D. Martina oraz G. Gattinarę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 6 grudnia 2016 r.,

wyduje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni prawa Unii w celu ustalenia, czy istnieje zasada stosowania ustawodawstwa tylko jednego państwa członkowskiego, taka jak ta, która została wyrażona w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), zmienionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 307/1999 z dnia 8 lutego 1999 r. (Dz.U. 1999, L 38, s. 1) (zwanym dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”), następnie rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2004, L 166, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2004, L 200, s. 1), w znaczeniu nadanym jej wyrokiem Trybunału z dnia 26 lutego 2015 r., de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Wenceslasem de Lobkowiczem, emerytowanym urzędnikiem Komisji Europejskiej, a ministère des Finances et des Comptes publics (ministerstwem finansów i rachunków publicznych, Francja) w przedmiocie podlegania obowiązkowi zapłaty powszechnych składek na zabezpieczenie społeczne i opłat socjalnych za lata 2008–2011 z tytułu dochodów z nieruchomości uzyskanych we Francji.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 12 protokołu (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej (Dz.U. 2010, C 83, s. 266, zwanego dalej „protokołem”) ma następujące brzmienie:

„Urzednicy i inni pracownicy Unii objęci są podatkiem na rzecz Unii od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych im przez Unię, na warunkach i zgodnie z procedurą określonymi przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.

Są oni zwolnieni z krajowych podatków od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych przez Unię”.

- 4 Zgodnie z art. 13 tego protokołu:

„Przy stosowaniu podatku dochodowego, podatku majątkowego oraz podatku od spadku, a także stosując konwencje o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte między państwami członkowskimi Unii, uznaje się, że urzednicy i inni pracownicy Unii, którzy osiedlają się na terytorium państwa członkowskiego innego niż kraj ich miejsca zamieszkania dla celów podatkowych, w momencie dołączenia do służb Unii, i wyłącznie z tytułu wykonywania swoich obowiązków na rzecz Unii zarówno w kraju ich faktycznego zamieszkania [jak] i kraju zamieszkania dla celów podatkowych, zachowują miejsce zamieszkania w tym ostatnim [...].

[...]”.

5 Zgodnie z art. 14 wspomnianego protokołu:

„Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami, określają system świadczeń socjalnych obejmujący urzędników i innych pracowników Unii”.

6 Regulamin pracowniczy urzędników Unii Europejskiej (zwany dalej „regulaminem pracowniczym”) oraz warunki zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej zostały ustanowione rozporządzeniem Rady (EWG, Euratom, EWWiS) nr 259/68 z dnia 29 lutego 1968 r. ustanawiającym regulamin pracowniczy urzędników Wspólnot Europejskich i warunki zatrudnienia innych pracowników tych Wspólnot oraz ustanawiającym specjalne środki stosowane tymczasowo wobec urzędników Komisji (Dz.U. 1968, L 56, s. 1), zmienionym rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 1324/2008 z dnia 18 grudnia 2008 r. (Dz.U. 2008, L 345, s. 17).

7 Artykuł 72 regulaminu pracowniczego stanowi:

„1. Urzędnik [...] [jest ubezpieczony] na wypadek choroby do wysokości 80% poniesionych wydatków, zgodnie z przepisami przyjętymi w drodze porozumienia między organami powołującymi instytucji Unii po zasięgnięciu opinii Komitetu ds. Regulaminu Pracowniczego [...].

[...]

Jedna trzecia składki wymaganej w celu pokrycia kosztów tego ubezpieczenia ponoszona jest przez urzędnika, przy czym kwota obciążenia nie może przekraczać 2% jego wynagrodzenia podstawowego.

[...]”.

8 Artykuł 73 regulaminu pracowniczego ma następujące brzmienie:

„1. Urzędnik jest ubezpieczony, począwszy od dnia rozpoczęcia służby, od ryzyka choroby zawodowej oraz wypadków, zgodnie z przepisami przyjętymi w drodze wspólnego porozumienia organów powołujących instytucji Unii po zasięgnięciu opinii Komitetu ds. Regulaminu Pracowniczego. Jego składka na ubezpieczenie od ryzyka chorób innych niż zawodowe i wypadków poza służbą wynosi 0,1% jego wynagrodzenia podstawowego.

[...]”.

9 Zgodnie z art. 83 regulaminu pracowniczego:

„1. Świadczenia emerytalne i rentowe pokrywane są z budżetu Unii. Państwa członkowskie wspólnie gwarantują wypłacenie takich świadczeń zgodnie ze skalą ustanowioną w odniesieniu do finansowania tych wydatków.

[...]

2. Urzędnicy ponoszą jedną trzecią kosztów finansowania tego systemu emerytalno-rentowego. Składki wynoszą 10,9% wynagrodzenia podstawowego urzędnika, bez uwzględniania współczynników korygujących przewidzianych w art. 64. Potrącane są one co miesiąc z wynagrodzenia urzędnika [...].

[...]”.

- 10 Wysokość składki przewidzianej w art. 83 ust. 2 podlega corocznemu dostosowaniu. I tak, w dniu 1 lipca w latach 2009–2011, które są rozpatrywane w postępowaniu głównym, składka ta wynosiła, odpowiednio, 11,3%, 11,6% i 11%.
- 11 Zgodnie z art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 rozporządzenie to „stosuje się do pracowników najemnych lub do osób prowadzących działalność na własny rachunek, lub do studentów, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku państw członkowskich i są obywatelami jednego z państw członkowskich lub są bezpaństwowcami lub uchodźcami, zamieszkałymi na terytorium jednego z państw członkowskich, jak i do członków ich rodzin i do osób pozostałych przy życiu”.
- 12 Artykuł 13 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia przewiduje, że „osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Ustawodawstwo określa się zgodnie z przepisami niniejszego tytułu”.
- 13 Rozporządzenie nr 1408/71 zostało uchylone w dniu 1 maja 2010 r., kiedy to weszło w życie rozporządzenie nr 883/2004. Jednakże brzmienie art. 2 ust. 1 i art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 jest w istocie identyczne z brzmieniem art. 2 ust. 1 i art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004.

Prawo francuskie

- 14 Na mocy art. L. 136-6 code de la sécurité sociale (kodeksu zabezpieczenia społecznego), w wersjach mających zastosowanie do okoliczności faktycznych rozpatrywanych w postępowaniu głównym, osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania dla celów podatkowych we Francji w rozumieniu art. 4B code général des impôts (powszechnego kodeksu podatkowego) podlegają na podstawie art. 1600-0 C code général des impôts, który znajduje się wśród przepisów tego kodeksu poświęconych „powszechnej składce na zabezpieczenie społeczne pobieranej na rzecz krajowej kasy świadczeń rodzinnych, funduszu solidarności z osobami w podeszłym wieku oraz obowiązkowych systemów ubezpieczenia zdrowotnego” (zwanej dalej „CSG”), składce od dochodów z majątku obciążającej kwotę netto przyjętą w celu ustalenia podatku od dochodów, wśród których znajdują się dochody z nieruchomości.
- 15 Zgodnie z art. 1600-0F bis code général des impôts, w wersji mającej zastosowanie do okoliczności faktycznych rozpatrywanych w postępowaniu głównym, wspomniane osoby podlegają poza tym – zgodnie z art. L. 245-14 code de la sécurité sociale – „opłacie socjalnej”, której stawka została ustalona, na mocy art. L. 245-16 code de la sécurité sociale obowiązującego w spornych latach, na 2% tego dochodu. Z code de l'action sociale et des familles (kodeksu socjalno-rodzinnego) wynika także, że od wspomnianych dochodów pobierane są także składki uzupełniające: jedna w wysokości 0,3%, zgodnie z art. L. 14-10-4 tego kodeksu, a druga w wysokości 1,1%, zgodnie z art. L. 262-24 tego kodeksu.

Okoliczności faktyczne sporu w postępowaniu głównym oraz pytanie prejudycjalne

- 16 Wenceslas de Lobkowicz, obywatel francuski, był urzędnikiem służby Komisji od 1979 r. do dnia przejścia na emeryturę, czyli do dnia 1 stycznia 2016 r. Z tego tytułu podlega on wspólnemu dla instytucji Unii systemowi zabezpieczenia społecznego.
- 17 Zgodnie z art. 13 protokołu W. de Lobkowicz posiada miejsce zamieszkania dla celów podatkowych we Francji. Uzyskuje on w tym państwie członkowskim dochody z nieruchomości. Za lata 2008–2011 dochody te zostały poddane CSG, składce na spłatę zadłużenia systemu zabezpieczeń społecznych (zwanej dalej „CRDS”), opłacie socjalnej w wysokości 2% oraz składkom uzupełniającym w wysokości, odpowiednio, 0,3% i 1,1%.

- 18 W następstwie odmowy przez organ podatkowy uwzględnienia wniosku o zwolnienie z obowiązku zapłaty powyższych składek oraz opłaty W. de Lobkowicz wniósł skargę do tribunal administratif de Rouen (sądu administracyjnego w Rouen, Francja) w celu uzyskania zwolnienia z obowiązku zapłaty.
- 19 Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2013 r. sąd ten umorzył postępowanie do wysokości zwolnień przyznanych w toku postępowania z całości składek związanych z CRDS, którym W. de Lobkowicz podlegał w spornych latach, a w pozostałym zakresie oddalił żądania.
- 20 Wenceslas de Lobkowicz wniósł apelację od tego wyroku do cour administrative d'appel de Douai (apelacyjnego sądu administracyjnego w Douai, Francja). Tytułem żądania głównego wnosi on do tego sądu o orzeczenie zwolnienia ze składek na zabezpieczenie społeczne pozostających przedmiotem sporu.
- 21 Sąd odsyłający wskazuje w pierwszej kolejności, że rozpatrywane składki i opłata stanowią opodatkowanie w rozumieniu prawa krajowego, a zatem okoliczność, iż W. de Lobkowicz lub członkowie jego rodziny nie otrzymują żadnego bezpośredniego świadczenia wzajemnego z tytułu tego opodatkowania, nie ma wpływu na ich zasadność.
- 22 Następnie sąd ten wskazuje, że z wyroku Trybunału z dnia 26 lutego 2015 r., de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123), wynika, że daniny publiczne pobierane od dochodów z majątku, które mają bezpośredni i istotny związek z niektórymi działaniami zabezpieczenia społecznego wymienionymi w art. 4 rozporządzenia nr 1408/71, takie jak CSG, składka na zabezpieczenie społeczne w wysokości 2% oraz składka uzupełniająca w wysokości 0,3%, objęte są zakresem stosowania tego rozporządzenia. Z tych samych powodów co powody uwzględnione przez Trybunał w tym wyroku sąd odsyłający twierdzi, iż należy uznać, że składka uzupełniająca w wysokości 1,1% także jest objęta zakresem stosowania wspomnianego rozporządzenia.
- 23 Jednakże sąd odsyłający przypomina, że Trybunał orzekł już w pkt 41 wyroku z dnia 3 października 2000 r., Ferlini (C-411/98, EU:C:2000:530), że urzędnicy Unii i członkowie ich rodzin, którzy obligatoryjnie należą do systemu zabezpieczenia społecznego instytucji Unii, nie mogą być uważani za pracowników w rozumieniu rozporządzenia nr 1408/71. A zatem zasada stosowania ustawodawstwa tylko jednego państwa członkowskiego ustanowiona w art. 13 tego rozporządzenia nie może mieć do nich zastosowania.
- 24 Wreszcie, sąd odsyłający wyjaśnia, że o ile urzędnicy Unii mają status pracownika w rozumieniu postanowień art. 45 TFUE, o tyle artykuł ten nie ustanawia żadnego ogólnego kryterium podziału kompetencji między państwami członkowskimi a instytucjami Unii w odniesieniu do finansowania świadczeń zabezpieczenia społecznego lub świadczeń specjalnych o charakterze nieskładkowym, które pozwoliłoby stwierdzić, tak jak uczynił to W. de Lobkowicz, że objęcie go obowiązkiem zapłaty spornych składek i opłaty należy uznać za „środek dyskryminujący” w rozumieniu wspomnianego artykułu.
- 25 Uznając jednak, że pozostaje wątpliwość co do zgodności z prawem Unii objęcia W. de Lobkowicza obowiązkiem zapłaty spornych składek i opłaty, cour administrative d'appel de Douai (apelacyjny sąd administracyjny w Douai) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy zasada prawa Unii stoi na przeszkodzie temu, aby urzędnik Komisji Europejskiej podlegać obowiązkowi zapłaty powszechnej składki na ubezpieczenie społeczne, opłaty socjalnej oraz składek uzupełniających tę opłatę w wysokości 0,3% i 1,1% z tytułu dochodów z nieruchomości uzyskiwanych w państwie członkowskim Unii Europejskiej?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności

- 26 Rząd francuski podnosi tytułem żądania głównego, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny ze względu na to, że nie przedstawiono w nim w sposób wystarczający okoliczności faktycznych koniecznych do tego, by Trybunał mógł udzielić użytecznej odpowiedzi na postawione pytanie. Sąd odsyłający postawił bowiem pytanie w związku z art. 45 TFUE, lecz nie podał informacji ani na temat obywatelstwa skarżącego w postępowaniu głównym, ani w kwestii tego, czy skorzystał on z prawa do swobodnego przepływu do celów wykonywania działalności zawodowej.
- 27 W tym zakresie należy przypomnieć, że odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia przydatnej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (zob. w szczególności wyroki: z dnia 22 czerwca 2010 r., *Melki i Abdeli*, C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 18 kwietnia 2013 r., *Mulders*, C-548/11, EU:C:2013:249, pkt 27).
- 28 Konieczność dokonania pomocnej dla sądu krajowego wykładni prawa Unii wymaga bowiem, jak podkreślono w art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem, aby sąd ten dokładnie określił ramy faktyczne i prawne stawianych pytań lub przynajmniej aby wyjaśnił stan faktyczny, którego dotyczą te pytania (wyroki: z dnia 11 marca 2010 r., *Attanasio Group*, C-384/08, EU:C:2010:133, pkt 32; z dnia 5 grudnia 2013 r., *Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken*, C-514/12, EU:C:2013:799, pkt 17).
- 29 W niniejszym przypadku należy stwierdzić, że postawione przez sąd odsyłający pytanie dotyczy niewątpliwie prawa Unii. W tym zakresie należy podkreślić, że – wbrew twierdzeniom rządu francuskiego – pytanie to nie dotyczy wyrażnie art. 45 TFUE, ale odsyła w sposób ogólny do istnienia „zasady prawa Unii”, która miałaby uniemożliwiać objęcie urzędnika Unii obowiązkiem zapłaty składek na zabezpieczenie społeczne i opłaty, takich jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, od dochodów z nieruchomości uzyskiwanych w państwie członkowskim, w którym urzędnik ma miejsce zamieszkania dla celów podatkowych.
- 30 Poza tym w postanowieniu odsyłającym przedstawiono przedmiot sporu w postępowaniu głównym, co wynika z pkt 17–20 niniejszego wyroku, w których to punktach powtórzono stwierdzenia sądu odsyłającego. Sąd ten przypomina także treść odpowiednich przepisów krajowych oraz przedstawia powody, które doprowadziły go do postawienia sobie pytania na temat wykładni prawa Unii, odwołując się do orzecznictwa Trybunału w tym zakresie, a w szczególności do wyroku Trybunału z dnia 26 lutego 2015 r., *de Ruyter* (C-623/13, EU:C:2015:123).
- 31 W konsekwencji należy stwierdzić, że postanowienie odsyłające zawiera okoliczności faktyczne i prawne umożliwiające Trybunałowi udzielenie sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi.
- 32 W tych okolicznościach wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

Co do istoty

- 33 Poprzez swe pytanie prejudycjalne sąd odsyłający zwraca się w istocie o ustalenie, czy zasadę stosowania ustawodawstwa tylko jednego państwa członkowskiego w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, taką jak wyrażona w rozporządzeniu nr 1408/71, a następnie w rozporządzeniu nr 883/2004, i wyjaśnioną w wyroku z dnia 26 lutego 2015 r., *de Ruyter* (C-623/13, EU:C:2015:123), należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona ustawodawstwu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, przewidującemu, że dochody z nieruchomości uzyskiwane w państwie członkowskim przez urzędnika Unii, który ma miejsce zamieszkania dla celów podatkowych w tym państwie członkowskim, podlegają składkom socjalnym na zabezpieczenie społeczne i opłatom socjalnym, przeznaczonym na finansowanie systemu zabezpieczenia społecznego tego państwa członkowskiego.
- 34 Należy przypomnieć, po pierwsze, że o ile państwa członkowskie zachowują swoje kompetencje w zakresie organizacji własnych systemów zabezpieczenia społecznego, o tyle powinny one, w ramach wykonywania tychże kompetencji, przestrzegać prawa Unii (wyroki: z dnia 1 kwietnia 2008 r., *Gouvernement de la Communauté française i gouvernement wallon*, C-212/06, EU:C:2008:178, pkt 43; z dnia 21 stycznia 2016 r., *Komisja/Cypr*, C-515/14, EU:C:2016:30, pkt 38; a także z dnia 6 października 2016 r., *Adrien i in.*, C-466/15, EU:C:2016:749, pkt 22).
- 35 Po drugie, urzędnik Unii może posiadać status pracownika migrującego w rozumieniu art. 45 TFUE jako obywatel państwa członkowskiego pracujący na terytorium państwa członkowskiego innego niż państwo jego pochodzenia. Niemniej jednak w zakresie, w jakim urzędnicy Unii nie podlegają ustawodawstwu krajowemu w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 i w art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, które określają podmiotowy zakres stosowania tych rozporządzeń, urzędnicy ci nie mogą być uznani za „pracowników” w rozumieniu tych rozporządzeń. W tym kontekście nie są oni także objęci zakresem stosowania art. 48 TFUE, w którym Radzie powierzono zadanie ustanowienia systemu umożliwiającego pracownikom pokonanie przeszkód, jakie mogą wynikać dla nich z przepisów krajowych ustanowionych w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, z którego to zadania Rada wywiązała się poprzez przyjęcie rozporządzenia nr 1408/71, a następnie rozporządzenia nr 883/2004 (zob. podobnie wyroki: z dnia 3 października 2000 r., *Ferlini*, C-411/98, EU:C:2000:530, pkt 41, 42; z dnia 16 grudnia 2004 r., *My*, C-293/03, EU:C:2004:821, pkt 34–37).
- 36 Urzędnicy Unii podlegają bowiem systemowi zabezpieczenia społecznego wspólnemu dla instytucji Unii, który zgodnie z art. 14 protokołu jest określany przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.
- 37 Ten system świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego został ustanowiony w regulaminie pracowniczym, który w tytule V, zatytułowanym „Wynagrodzenie oraz świadczenia z tytułu zabezpieczenia społecznego urzędników”, a w szczególności w rozdziałach 2 i 3 tego tytułu, dotyczących zabezpieczenia społecznego i emerytur, określa przepisy mające zastosowanie do urzędników Unii.
- 38 Tak więc sytuacja prawna urzędników Unii, w odniesieniu do ich obowiązków w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, objęta jest zakresem stosowania prawa Unii ze względu na stosunek pracy łączący ich z Unią (zob. podobnie wyrok z dnia 13 lipca 1983 r., *Forcheri*, 152/82, EU:C:1983:205, pkt 9).
- 39 Ciążący na państwach członkowskich obowiązek przestrzegania prawa Unii przy wykonywaniu kompetencji związanych z organizacją ich systemów zabezpieczenia społecznego, przypomnianych w pkt 34 niniejszego wyroku, obejmuje zatem przepisy regulujące stosunek pracy łączący urzędnika Unii z Unią, czyli odnośne postanowienia protokołu oraz przepisy regulaminu pracowniczego.

- 40 W tym zakresie, jak podniósł rzecznik generalny w pkt 72 opinii, po pierwsze, protokół ma taką samą moc prawną jak traktaty [opinia 2/13 (przystąpienie Unii do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r., EU:C:2014:2454, pkt 161].
- 41 Przez analogię do art. 12 protokołu, który ustanawia wobec urzędników Unii jednolite opodatkowanie na rzecz Unii od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych przez Unię i przewiduje w konsekwencji zwolnienie z krajowych podatków od tych kwot, należy uznać, że art. 14 tego protokołu, w zakresie, w jakim przyznaje instytucjom Unii kompetencje do ustanawiania systemu zabezpieczenia społecznego ich urzędników, prowadzi do pozbawienia państw członkowskich kompetencji w zakresie obowiązku przynależności urzędników Unii do krajowego systemu zabezpieczenia społecznego i obowiązku płacenia przez tych urzędników składek na rzecz finansowania takiego systemu.
- 42 Po drugie, regulamin pracowniczy, w zakresie, w jakim został ustanowiony przez rozporządzenie nr 259/68, posiada wszystkie właściwości określone w art. 288 TFUE, na mocy którego rozporządzenie ma charakter generalny, wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Z powyższego wynika, że także państwa członkowskie mają obowiązek przestrzegania regulaminu pracowniczego (zob. podobnie wyroki: z dnia 20 października 1981 r., Komisja/Belgia, 137/80, EU:C:1981:237, pkt 7, 8; z dnia 7 maja 1987 r., Komisja/Belgia, 186/85, EU:C:1987:208, pkt 21; z dnia 4 grudnia 2003 r., Kristiansen, C-92/02, EU:C:2003:652, pkt 32; a także z dnia 4 lutego 2015 r., Melchior, C-647/13, EU:C:2015:54, pkt 22).
- 43 W tym kontekście należy stwierdzić, że z art. 72 ust. 1 akapit czwarty regulaminu pracowniczego wynika, iż część składki wymaganej w celu pokrycia ryzyka choroby jest ponoszona przez ubezpieczonego, przy czym część ta nie może jednak przekraczać 2% jego wynagrodzenia podstawowego. Artykuł 73 ust. 1 regulaminu pracowniczego przewiduje, że urzędnik jest ubezpieczony, poczynawszy od dnia rozpoczęcia służby, od ryzyka choroby zawodowej oraz wypadków oraz że obowiązkowo uczestniczy, do wysokości 0,1% jego wynagrodzenia podstawowego, w pokryciu ryzyka chorób innych niż zawodowe i wypadków poza służbą. Z art. 83 ust. 2 regulaminu pracowniczego wynika także, że urzędnicy ponoszą jedną trzecią kosztów finansowania tego systemu emerytalno-rentowego, przy czym wysokość składki ustalana jest na określony procent wynagrodzenia podstawowego.
- 44 Z powyższego wynika, że wyłącznie Unia, z wykluczeniem państw członkowskich, ma kompetencje do określenia przepisów mających zastosowanie do urzędników Unii w odniesieniu do ich obowiązków w zakresie zabezpieczenia społecznego.
- 45 Jak bowiem podniósł rzecznik generalny w pkt 76 opinii, art. 14 protokołu i przepisy regulaminu pracowniczego w dziedzinie zabezpieczenia społecznego urzędników Unii spełniają wobec tych urzędników funkcję podobną do funkcji pełnionej przez art. 13 rozporządzenia nr 1408/71 i art. 11 rozporządzenia nr 883/2004, polegającą na zakazie ustanawiania obowiązku płacenia składek przez urzędników Unii na rzecz różnych systemów w tej dziedzinie.
- 46 Uregulowanie krajowe, takie jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, które obciąża dochody urzędnika Unii składkami i opłatami socjalnymi przeznaczonymi specjalnie na finansowanie systemów zabezpieczenia społecznego danego państwa członkowskiego, narusza zatem wyłączne kompetencje przyznane Unii zarówno na mocy art. 14 protokołu, jak i na mocy odpowiednich przepisów regulaminu pracowniczego, a w szczególności tych przepisów, które określają obowiązkowe składki urzędników Unii na rzecz finansowania systemu zabezpieczenia społecznego.

- 47 Poza tym takie uregulowanie może być niezgodne z zasadą równego traktowania urzędników Unii, a tym samym może zniechęcać do wykonywania działalności zawodowej w ramach instytucji Unii, zważywszy, że niektórzy urzędnicy byłiby zmuszeni nie tylko do płacenia składek na rzecz systemu zabezpieczenia społecznego wspólnego dla instytucji Unii, ale także na rzecz krajowego systemu zabezpieczenia społecznego.
- 48 Powyższej analizy nie podważają twierdzenia rządu francuskiego, zgodnie z którymi składki i opłaty socjalne rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym są uznawane za „podatki”, które są nakładane nie na dochody z pracy, ale na dochody z nieruchomości, i które nie prowadzą bezpośrednio do wypłaty świadczenia wzajemnego lub korzyści w ramach świadczeń zabezpieczenia społecznego. Jak bowiem wynika ze wskazówek dostarczonych przez sąd odsyłający, w każdym razie te opłaty i składki są przeznaczane bezpośrednio i specjalnie na finansowanie działów francuskiego systemu zabezpieczenia społecznego. Urzędnik Unii, taki jak W. de Lobkowicz, nie może w konsekwencji im podlegać, ponieważ jego zobowiązania finansowe w zakresie zabezpieczenia społecznego są regulowane wyłącznie protokołem i regulaminem pracowniczym i tym samym nie są objęte kompetencjami państw członkowskich (zob. analogicznie, w odniesieniu do rozporządzenia nr 1408/71, wyrok z dnia 26 lutego 2015 r., de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, pkt 23, 26, 28, 29).
- 49 W świetle całości powyższych rozważań na postawione pytanie należy odpowiedzieć, że art. 14 protokołu, a także przepisy regulaminu pracowniczego dotyczące systemu zabezpieczenia społecznego wspólnego dla instytucji Unii należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one ustawodawstwu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, które przewiduje, że dochody z nieruchomości uzyskiwane w państwie członkowskim przez urzędnika Unii, który ma miejsce zamieszkania dla celów podatkowych w tym państwie członkowskim, podlegają składkom i opłatom socjalnym przeznaczonym na finansowanie systemu zabezpieczenia społecznego tego państwa członkowskiego.

W przedmiocie kosztów

- 50 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 14 Protokołu (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej, stanowiącego załącznik do traktatów UE, FUE i Euratom, a także przepisy regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej dotyczące systemu zabezpieczenia społecznego wspólnego dla instytucji Unii należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, które przewiduje, że dochody z nieruchomości uzyskiwane w państwie członkowskim przez urzędnika Unii Europejskiej, który ma miejsce zamieszkania dla celów podatkowych w tym państwie członkowskim, podlegają składkom i opłatom socjalnym przeznaczonym na finansowanie systemu zabezpieczenia społecznego tego państwa członkowskiego.

Podpisy